

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГОИЗТОК
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ – СТАРА ЗАГОРА“

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Демографска ситуация в област Стара Загора през 2023 година:

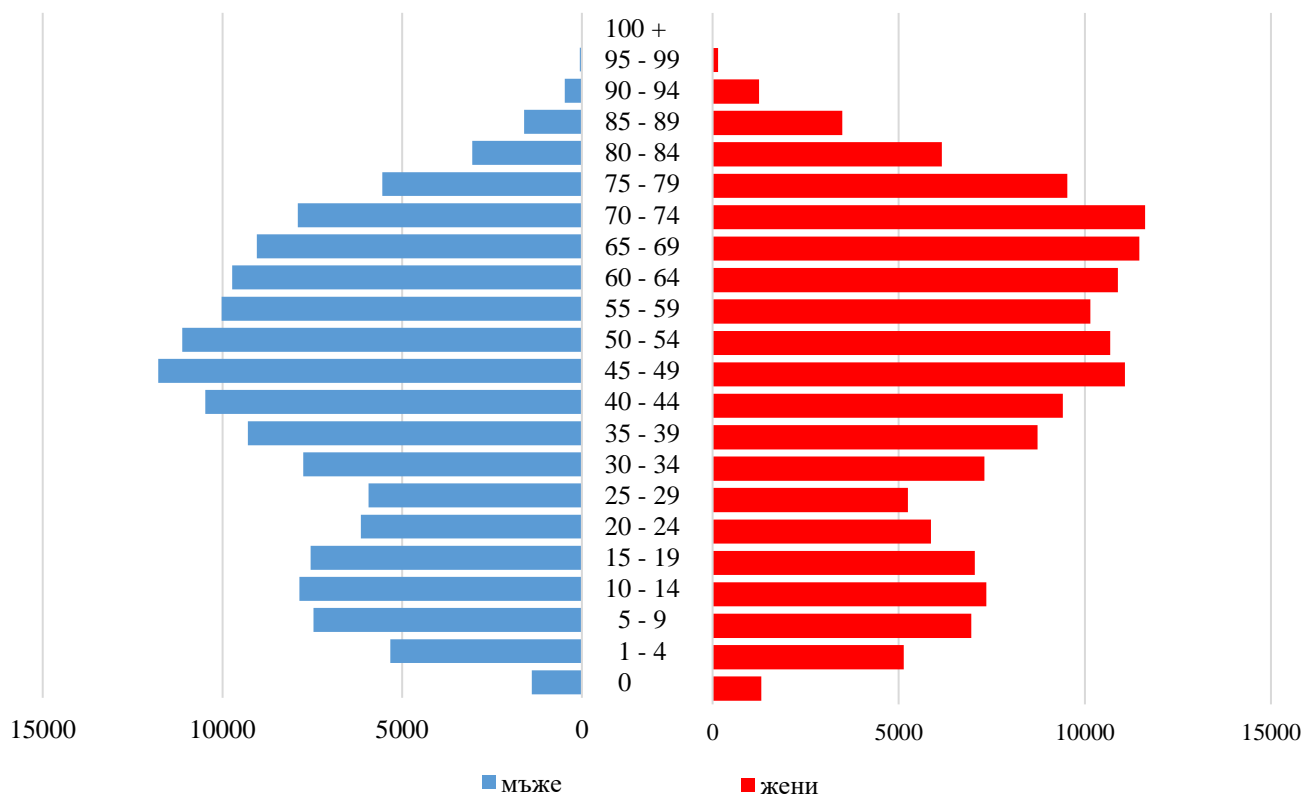
- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Увеличава се броят на живородените деца;
- Намалява броят на умрелите лица;
- Намалява броят на сключените граждански бракове и броят на бракоразводите.

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2023 г. населението на област Стара Загора е 290 350 души, което представлява 4.5% от населението на страната и нарежда областта на 5-то място по брой на населението непосредствено след областите София (столица), Пловдив, Варна и Бургас. В сравнение с 2022 г. населението на областта намалява с 1 502 души, или с 0.5%.

Мъжете са 139 557 (48.1%), а жените - 150 793 (51.9%), или на 1 000 мъже се падат 1 081 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 54 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на областта.

Фиг. 1. Възрастова структура на населението към 31.12.2023 година

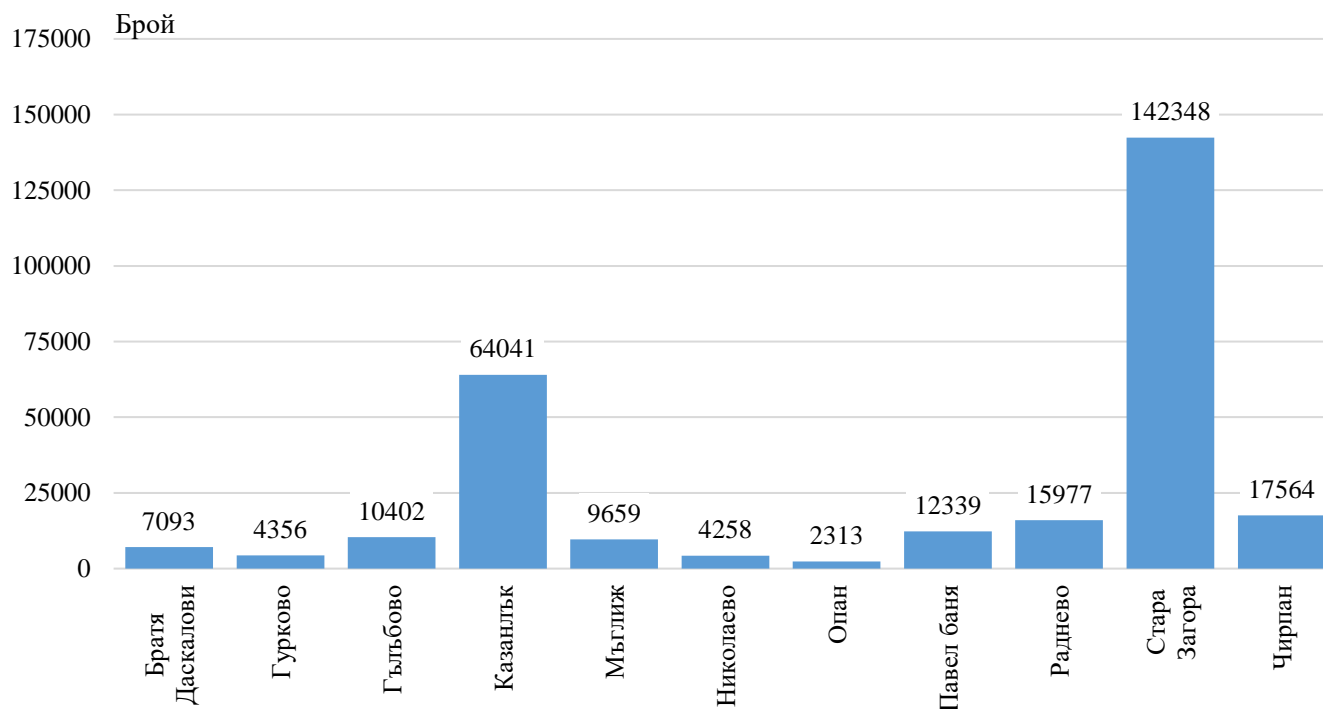
ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГОИЗТОК
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ – СТАРА ЗАГОРА“

Разпределението на населението между градовете и селата е резултат от неговото естествено и механично движение. В края на 2023 г. в градовете живеят 206 826 души, или 71.2% от населението на областта, а в селата - 83 524 души, или 28.8%. В градовете жените са 108 190, или с 9.7% повече от мъжете, а в селата жените са повече от мъжете - с 4.1%.

Към края на 2023 г. населените места в област Стара Загора са 206, от които 11 градове и 195 села, разпределени в 11 общини, съгласно административно-териториалното устройство на страната. Почти половината (49.0%) от населението на областта живее в най-голямата община Стара Загора, а в най-малката - община Опан, живеят само 0.8% от населението на областта. Към края на годината в област Стара Загора има 45 населени места с население под 100 души и 7 населени места без население (с. Брестова и с. Жерговец в община Гурково, с. Бънзарето и с. Държавен в община Мъглиж, с. Овчарци и с. Гледачево в община Раднево и с. Воловарово в община Чирпан).

Най-големият град в областта е областният център гр. Стара Загора, който е с население 121 207 души, а най-малък е гр. Шипка – 1 178 души. Най-голямото село в област Стара Загора е Копринка (община Казанлък) с население 2 329, а най-малко е с. Осларка (община Чирпан) - 2 души.

Фиг. 2. Население към 31.12.2023 г. по общини в област Стара Загора

В края на 2023 г. лицата на 65 и повече навършени години са 71 343, или 24.6% от населението на областта.

Процесът на остаряване е по-силно изразен сред жените отколкото сред мъжете. Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 28.9%, а на мъжете - 19.8%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

Към 31.12.2023 г. децата до 15 години в област Стара Загора са 42 788, или 14.7% от общия брой на населението.

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГОИЗТОК
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ – СТАРА ЗАГОРА“

Към 31.12.2023 г. общият коефициент на възрастова зависимост¹ е 64.8% при 61.0% за страната, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст.

Това съотношение е по-благоприятно в градовете - 59.7%, отколкото в селата - 78.9%.

Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата средна възраст 45.4 години, която е около средната за страната (45.2 години) и нарежда областта на осмо място след областите София (столица), Сливен, Варна, Пловдив, Бургас, Благоевград и София. Средната възраст при мъжете в областта е 43.2 години, а при жените - 47.5 години.

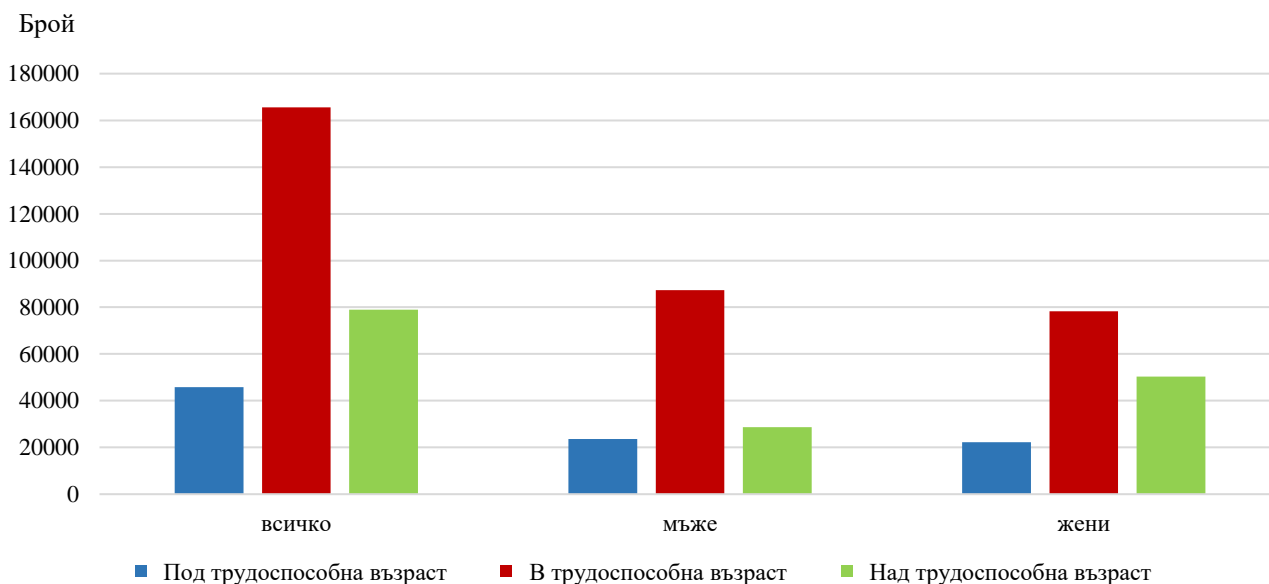
Променя се броя и относителния дял на населението в под, във и над трудоспособна възраст. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени² при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2023 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 62 години за жените и 64 години и 6 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст в област Стара Загора към 31.12.2023 г. е 165 551 души, или 57.0% от населението в област Стара Загора, като мъжете са 87 285, а жените - 78 266.

Към края на 2023 г. над трудоспособна възраст са 78 932 души, или 27.2%, а под трудоспособна възраст - 45 867 души, или 15.8% от населението на областта.

Фиг. 3. Население под, във и над трудоспособна възраст в област Стара Загора към 31.12.2023 година

¹ Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

² Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГОИЗТОК
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ – СТАРА ЗАГОРА“

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението, са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

През 2023 г. в областта са регистрирани 2 710 родени деца, като от тях **2 689 (99.2%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените се увеличава с 241 деца, или с 9.8%.

1. Коефициенти на раждаемост и естествен прираст на населението в област Стара Загора

Години	Раждаемост	Естествен прираст	Тотален коефициент на плодовитост - бр.
	‰		
2013	9.5	-5.8	1.70
2014	9.5	-7.0	1.71
2015	9.5	-6.9	1.73
2016	9.4	-6.7	1.73
2017	9.6	-7.0	1.80
2018	9.2	-7.3	1.76
2019	8.9	-7.6	1.72
2020	8.9	-10.1	1.73
2021	8.8	-14.1	1.73
2022	8.4	-11.1	1.84
2023	9.2	-7.3	2.05

Коефициентът на общата раждаемост³ за област Стара Загора през 2023 г. е 9.2‰.

Броят на живородените момчета в област Стара Загора е 1 386 и е с 83 повече от този на живородените момичета (1 303).

В градовете и селата на областта живородените през 2023 г. са съответно 1 847 и 842, а коефициентът на раждаемост е 8.9‰ в градовете и 10.1‰ в селата.

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години), или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказват решаващо влияние върху равнището на раждаемостта и определят характера на възпроизводството на населението.

Към 31.12.2023 г. броят на жените във фертилна възраст в област Стара Загора е 54 673.

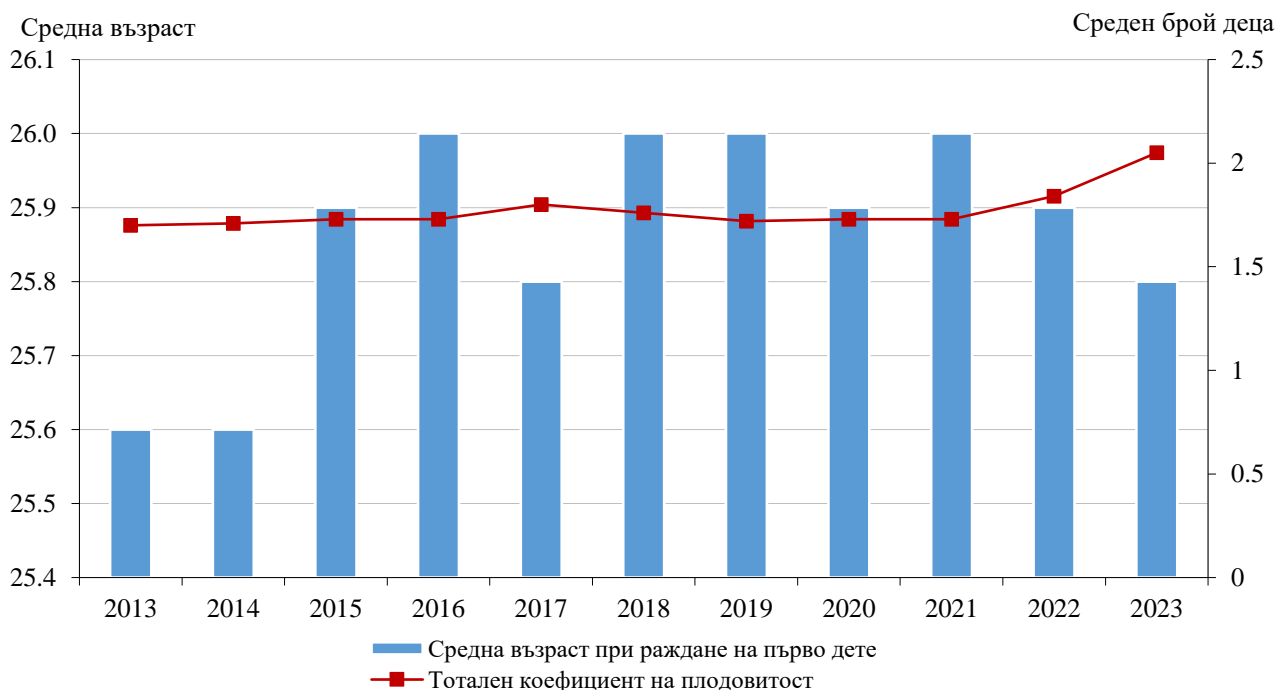
Тоталният коефициент на плодовитост⁴ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. През 2023 г. средният брой живородени деца в областта от една жена е 2.05 при 1.81 за страната. В градовете средния брой живородени деца от една жена е 1.89 при 2.44 в селата.

³Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през предходната година.

⁴Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзrastовата плодовитост през отчетната година. Тоталният коефициент на плодовитост, изчислен въз основа на фертилният контингент жени, който обхваща жените на възраст 15 - 49 навършени години е преизчислен към 9.05.2024 година.

През 2023 г. средната възраст на жените при раждане на първо дете е 25.8 години. В сравнение с 2022 г. се е намалила с 0.1 години. Средната възраст на жените при раждане на дете е 28.0 години.

Фиг. 4. Средна възраст на жената при раждане на първо дете и тотален коефициент на плодовитост в област Стара Загора по години

През 2023 г. броят на извънбрачните раждания е 1 854, или 68.4% от всички раждания. Относителният дял на извънбрачните раждания в градовете (64.5%) е по-нисък отколкото в селата (76.9%).

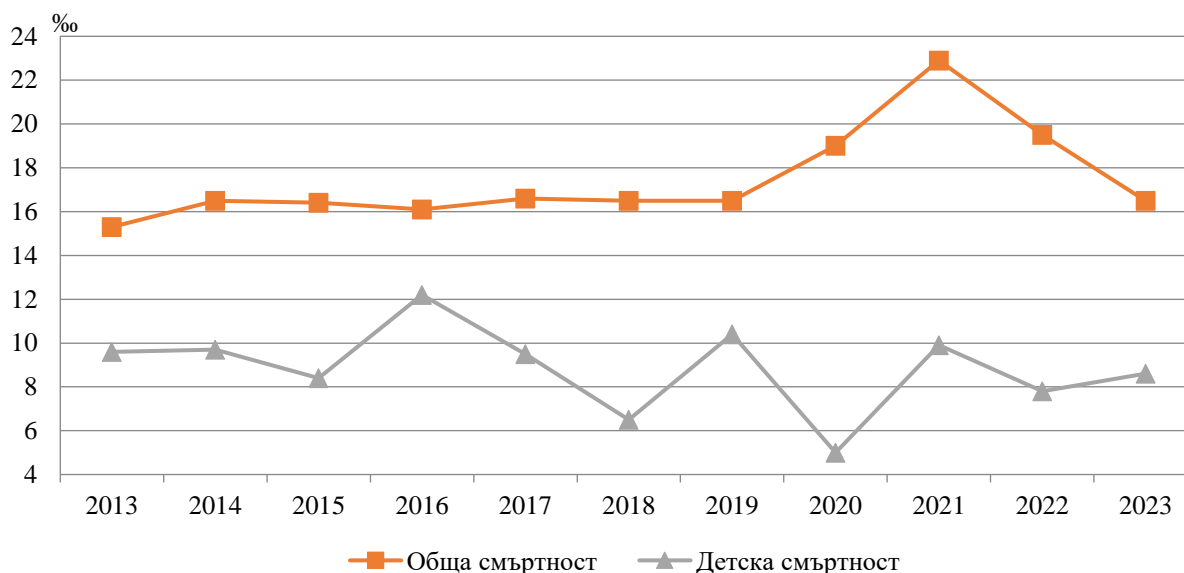
Смъртност

Броят на умрелите лица в област Стара Загора през 2023 г. е 4 815 души, а коефициентът на обща смъртност⁵ - 16.5‰ при 15.7‰ за страната. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 901, или с 15.8%.

Смъртността сред мъжете (17.8‰) продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените (15.4‰). Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (22.6‰) отколкото в градовете (14.1‰) на област Стара Загора.

⁵Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой население.

Фиг. 5. Коэффициенти на обща и детска смъртност в област Стара Загора

През 2023 г. в областта са починали 23 деца на възраст до една година, а коефициентът на детската смъртност⁶ е 8.6‰ и е по-висок спрямо предходната година (7.8‰).

Бракове и разводи

През 2023 г. се наблюдава намаляване на броя на сключените бракове. Регистрираните юридически бракове в област Стара Загора са 843 и са с 221 по-малко от предходната година. От всички регистрирани бракове 69.2% (583) са сред населението в градовете. В селата са сключени 260 брака. Най-много са сключените граждански бракове при жените във възрастта от 20 до 29 години (35.8%), докато при мъжете в диапазона от 25 до 34 години (35.6%).

През 2023 г. средната възраст при сключване на първи брак за мъжете и жените е съответно 33.1 и 30.0 години. Спрямо предходната година средната възраст намалява с 0.5 години за мъжете, а при жените - с 0.2 години.

Коефициента на брачност⁷, през 2023 г. е 2.9‰, като спрямо 2022 г. намалява с 0.7‰.

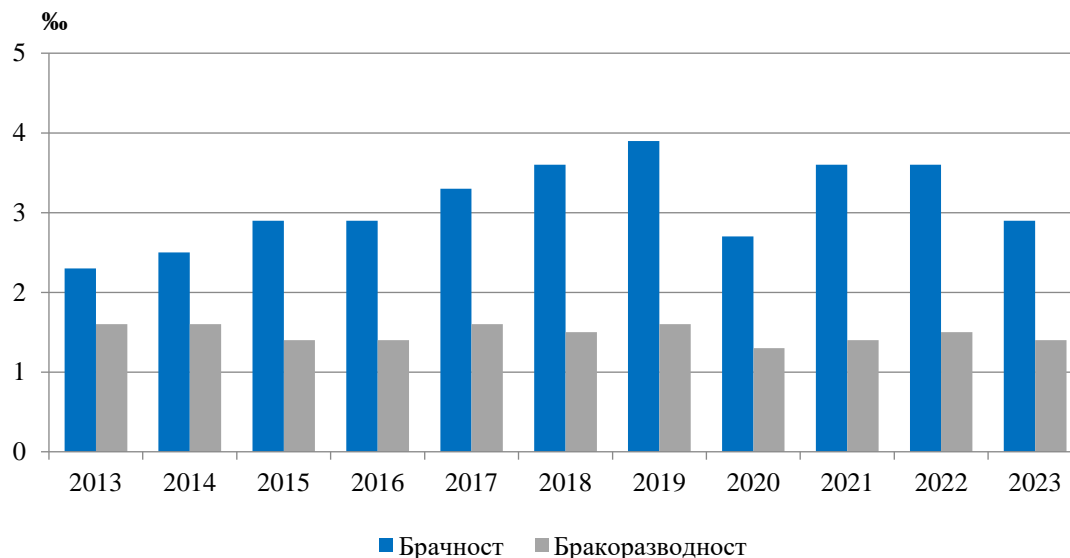
За 79.6% от мъжете и 80.3% от жените, сключили граждански брак през 2023 г. той е бил първи.

По показателя „предишно семейно положение при сключване на брака“, най-голям е броят на неженените мъже - 671, следван от разведените - 158. При жените също най-голям е броят на неомъжените - 677, следван от броя на разведените - 150.

⁶Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени.

⁷Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

**Фиг. 6. Коефициенти на брачност и бракоразводност в област Стара Загора
(На 1 000 души)**

През 2023 г. разводите в областта са 409, като спрямо 2022 г. броят им намалява с 6.2%. От всички прекратени бракове 73.8% се отнасят за населението в градовете. Критичен момент в съвместния живот на брачните двойки е възрастта от 40 до 49 години. При мъжете относителният дял на разводите в този възрастов интервал е 35.2%, а при жените - 36.7%.

Разводът е бил първи за 87.0% при мъжете разтрогнали своите бракове през 2023 година, а при жените - 87.8%.

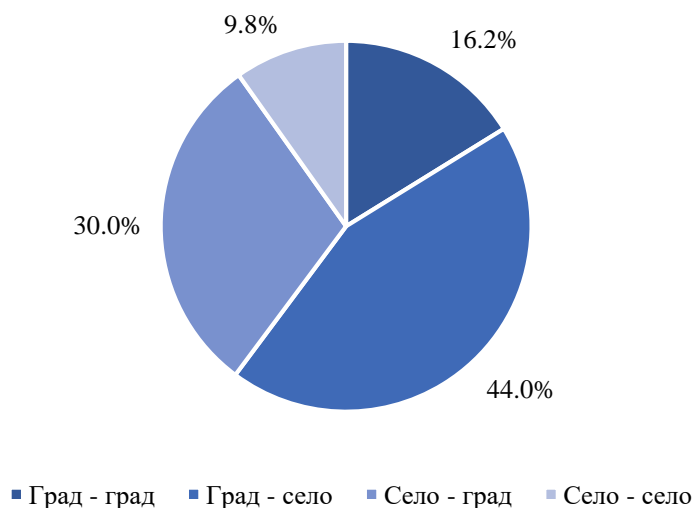
През 2023 г. средната възраст при развод за мъжете и жените е съответно 47.4 и 43.9 години. Спрямо предходната година средната възраст се увеличава с 0.9 години за мъжете, а при жените - с 0.5 години.

Вътрешна миграция

През 2023 г. жителите на област Стара Загора, сменили своето обичайно местоживееие с друго населено място в рамките на страната са 5 605 души. От тях, 3 193 лица (57.0%) са се преселили в населено място от областта. Сред тях 1 488 (46.6%) са мъже и 1 705 (53.4%) са жени.

В границите на областта, най-голямо териториално движение има по направлението „град - село“ (44.0%). По-малки по брой и относителен дял са миграционните потоци по направленията „село - град“ (30.0%), „град - град“ (16.2%) и „село - село“ (9.8%) (фиг.7).

Фиг. 7. Направления на вътрешната миграция през 2023 година в границите на област Стара Загора

Външна миграция

През 2023 г. 398 души са променили своя настоящ адрес от област Стара Загора в чужбина. Най-желани дестинации за емиграция от жителите на област Стара Загора са Великобритания - 104 (26.1%), Германия - 63 (15.8%) и Франция - 43 (10.8%).

Лицата, които са сменили местоживеенето си от чужбина в България, или потокът на имигрантите включва български граждани, завърнали се в страната, както и граждани на други държави, получили разрешение за постоянно пребиваване в страната. През 2023 г. 56 807 лица са променили своето обичайно местоживеене от чужбина в България. Сред дошлите да живеят в страната 1 327 лица са предпочели да се заселят в област Стара Загора. Най-висок е делът на имигрантите от Сирия (26.7%), Турция (15.2%) и Украйна (11.2%).

Естествен и механичен прираст на населението

Разликата между ражданията и умираанията представлява естественият прираст на населението. През 2023 г. абсолютният размер на естествения прираст в област Стара Загора е минус 2 126 души. В сравнение с предходната година отрицателният прираст е намалял с 1 142 души.

Намалението на населението, измерено чрез **коэффициента на естествения прираст**⁸, е минус 7.3‰ за областта, като в градовете е минус 5.2‰, а в селата - минус 12.5‰.

Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва механичният прираст (нетното салдо от вътрешната и външна миграция), който е положителен - 624 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се (6 627) и изселилите се (6 003) от областта.

⁸Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическия регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирения, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

Повече информация и данни за населението и демографските показатели са достъпни в Информационна система „Инфостат“ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=4) и на сайта на НСИ, раздел „Население - демография, миграция и прогнози“ (<http://www.nsi.bg/node/2920/>).